

HAJÓZÁSI FÖLDRAJZ, VÍZRAJZ, METEOROLÓGIA

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Vízrajz
1.1	Hidrológia
1.1.1	A meder
1.1.2	Vízállás
1.1.3	Víziútjellemzők
1.2	Mesterséges folyószabályozás
1.2.1	Szabályozási művek
1.2.2	Kotrás
1.2.3	Vízlépcső

HAJÓZÁSI FÖLDRAJZ, VÍZRAJZ, METEOROLÓGIA

2.1 BELVIZEK JELLEMZŐI

2.1.1 Víziút, hajóút

A szabadfolyású folyók vízterülete mederjellemzőik alapján nagy esésű és vízsebességű, szűk medrű, kis vízmélységű felső szakaszra, közepes sebességű és kanyargós, kiszélesedő medrű, nagyobb mélységű középső, továbbá alacsony sebességű, kis esésű, szigetképző, kis hordalékmozgató energiával rendelkező, nagy szélességű medret kialakító alsó szakaszra osztható.

A folyók alapvető természetes jellemzőit a szabályozás elemei jelentősen megváltoztatják. A leggyakoribb szabályozási elemek a mederszűkítést szolgáló keresztgátak, párhuzamművek, a meder- és vízfelszín esését koncentráló duzzasztóművek, továbbá a mederanyag egy részének eltávolítása (kotrás).

A hajózás pályája a **víziút**, amely a vízközlekedésről szóló törvény szerint a vízi közlekedés pályája, a folyók, csatornák és tavak - külön jogszabályban vízi úttá nyilvánított - szakasza vagy része, amelynek része a **hajóút** (a víziút jogi fogalom).

A szél erősség a mérő berendezések használata, illetve a Beaufort-skála mellett a kötélzetten fellépő hanghatások alapján is érzékelhető és mértéke becsülhető (a kötél körül áramló levegő speciális zúgó hangot hoz létre - mintegy hűrként működik a kötél). A szélesebbé növekedésével a hangmagasság is növekszik.

A tavi **parti szél** a tó-, tengerpartokon lép fel, napszakosan váltakozó irányú szél. Nappal a szárazföld gyorsan és intenzíven melegszik, így hőmérséklete magasabbá válik, mint a tó, vagy tenger felszíne. Emiatt a levegő a felszín közelében a hidegebb, magasabb nyomású vízfelszín felől a melegebb, alacsonyabb nyomású szárazföld felé áramlik (**tavi, tengeri szél**). A magasban záródik a kör, a szárazföld felől áramlik a levegő a víz felé. Éjjel a helyzet fordított, a tó, vagy tenger nehezebben hűl le, ezért éjszaka a vízfelszín lesz a melegebb és a levegő a hidegebb szárazföld felől áramlik a melegebb tenger felé (parti, szárazföldi szél).

3. ábra: Parti - vízi szél váltakozása

3. ábra: Duna-Majna-Rajna víziútrendszer
(forrás: internet)

A DMCS-t a Majna köti össze a Rajnával, amely számos csatornkapcsolattal rendelkezik, és az **Északi-tengerbe torkollik Rotterdam alatt** (4. ábra), eközben érintve Mainz, Koblenz, Köln, Düsseldorf, Duisburg városokat. A Majna torkolata feletti szakasz legfontosabb települései: Basel, Strasbourg, Karlsruhe, Mannheim.
Legfontosabb - **nagyhajózásra is alkalmas** - mellékfolyói (a Majnán kívül): **Neckar, Mosel.**

2.2 Magyarországi és határmenti folyók, csatornák és tavak

Magyarország és jelentősebb határmenti hajózásra alkalmas folyói a Duna, a Tisza és mellékfolyói (a fontosabbak: Vág, Sió, Dráva, Bodrog, Körösök - kishajók számára, Szamos, Rába, Maros, Sajó - 1. ábra).

1. ábra: Magyarországi és határaink közelében található víziutak

Közlekedési szempontból e fontosabb folyók az alábbi **jellegzetes szakaszokra** oszthatók: